

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra statistiky

Teze diplomové práce

Rizikové skupiny na trhu práce v okrese Benešov

Erika MAGNUSOVÁ

© 2015 ČZU v Praze

Rizikové skupiny na trhu práce v okrese Benešov

Risk groups on the labor market in distrikt Benešov

Souhrn

Diplomová práce se zabývá zhodnocením vývoje počtu nezaměstnaných žen, absolventů a mladistvých a osob se zdravotním postižením na trhu práce v okrese Benešov. V práci je analyzováno a následně hodnoceno období od ledna roku 1997 do konce roku 2014. Práce je rozdělena na dvě hlavní části, první z nich je teoretická část a druhou je část praktická. V rámci literární rešerše jsou porovnávány názory různých autorů zabývajících se danou problematikou, charakteristika okresu Benešov, definován pracovní trh a politika zaměstnanosti. Základem práce je praktická část, ve které je prováděna statistická analýza časových řad, která vede ke zhodnocení a predikci budoucího vývoje počtu nezaměstnaných osob, jenž patří do vybraných rizikových skupin. Správnost predikce budoucího vývoje je ověřena pomocí Theilova koeficientu nesouladu. Praktická část v neposlední řadě poskytuje informace o sestavení dvou modelů, které predikují délku evidence uchazeče o zaměstnání na úřadě práce. Také se zabývá zhodnocením vlivů proměnných, které mají na délku nezaměstnanosti vliv.

Klíčová slova: Trh práce, nezaměstnanost, rizikové skupiny, datamining, okres Benešov, politika zaměstnanosti, úřad práce

Cíl diplomové práce spočíval ve zhodnocení vývoje počtu nezaměstnaných osob, které tvoří rizikové skupiny na trhu práce okresu Benešov, kterými jsou ženy, absolventi a mladiství a osoby se zdravotním postižením. Pro analýzu vývoje nezaměstnanosti rizikových skupin na trhu práce okresu Benešov za období od roku 1997 až 2014 byla použita data, obsahující 216 pozorování, která jsou veřejně poskytována na Integrovaném portále Ministerstva práce a sociálních věcí. Průběh vývoje počtu nezaměstnaných osob byl zjištěn prostřednictvím analýzy časových řad, která byla zpracována v software IBM SPSS Statistics. Součástí cíle práce byl i návrh určitých doporučení pro zlepšení stávající situace vycházející ze zjištěných skutečností.

Na základě provedených statistických analýz časových řad nezaměstnanosti rizikových skupin v okrese Benešov, bylo zjištěno, že dochází v průměru k nepatrnému každoměsíčnímu nárůstu počtu nezaměstnaných žen, absolventů a mladistvých a osob se zdravotním postižením. Lze konstatovat, že k nejvýraznějšímu nárůstu nezaměstnanosti dochází u všech skupin převážně v zimních měsících, kdy je růst opodstatněný. V zimních měsících jsou ukončovány mnohé sezónní práce.

Pro zjištění budoucího vývoje počtu nezaměstnaných osob sledovaných rizikových skupin byla provedena predikce. Správnost provedené predikce byla ověřena pomocí Theilova koeficientu nesouladu. Pouze v případě vývoje počtu nezaměstnaných osob se zdravotním postižením se dá predikce budoucího vývoje v dlouhodobém horizontu při neměnných podmínkách považovat za správnou. A to díky hodnotě relativní chyby prognózy, která je nižší než 10 %. Nejvíce uchazečů o zaměstnání by mělo být evidováno začátkem roku 2015. V tomto období by mělo být bez zaměstnání 420 osob se zdravotním postižením. Nejméně nezaměstnaných by mělo být naopak v srpnu.

Mezi obecná opatření vedoucí ke snížení nezaměstnanosti patří především vytváření nových pracovních míst. Dále podpora vzdělanosti, jelikož platí, že s úrovní vzdělanosti klesá pravděpodobnost nezaměstnanosti. Paradoxní je však přílišná specializace, která je spíše kontraproduktivní. Zaměstnavatelé by měli svým zaměstnancům poskytovat možnosti rekvalifikací, které jsou v současnosti prováděny pouze prostředním úřadů práce. Velmi důležité je, aby v budoucnosti došlo ke změně v systému vyplácení sociálních dávek poskytovaných státem. Mnoho uchazečů se na úřadě práce eviduje pouze z účelového

hlediska. Jediným důvodem jejich evidence je čerpání státem poskytovaných peněžitých dávek.

Další cíl práce sestával v konstrukci dataminingových modelů, které slouží pro predikci délky evidence uchazeče o zaměstnání. Podstatné bylo nalezení proměnných, jenž mají na délku nezaměstnanosti rozhodující vliv. Data, která byla použita při sestavení dataminingových modelů, byla získána na úřadě práce v Benešově a poskytují informace celkem o 48 477 osobách, které byly z evidence úřadu práce v Benešově vyřazeny od roku 2004. Celková příprava dat byla realizována v programu Excel. Samotné definování proměnných bylo provedeno v software IBM SPSS Statistics. Následné modelování bylo uskutečněno v software IBM SPSS Modeler.

Sestavením modelů byla zjištěna síla působení proměnných, které mají vliv na délku evidence uchazeče o zaměstnání. Proměnnou mající rozhodující vliv na délku evidence uchazeče o zaměstnání je věk. Bylo zjištěno, že s výší věku roste i délka nezaměstnanosti. Naopak mezi proměnné, které na délku nezaměstnanosti nepůsobí, lze řadit zaměstnání, které je uchazečem požadováno. Nejvhodnějším modelem pro predikci délky nezaměstnanosti byl zvolen jednoduchý model, který byl vytvořen za pomoci rozhodovacího stromu Chaid. Kvalita tohoto modelu odpovídá více než 60 %. Proměnné, které působí na délku nezaměstnanosti, mají následující pořadí: věk uchazeče, poté zdravotní stav, vzdělání a nakonec pohlaví uchazeče. Toto pořadí je odvozeno dle síly vlivu na cílovou proměnnou.

Přestože délka nezaměstnanosti není jednoduše předvídatelná, z uvedených skutečností, které byly zjištěny za pomoci modelování prostřednictvím dataminingových technik, vyplývají následující doporučení. Délka nezaměstnanosti mladší věkové kategorie (24 – 28 let) uchazečů o zaměstnání je závislá na nejvyšším dosaženém vzdělání. Tudíž je podstatné, aby došlo k větší podpoře vzdělanosti, jelikož platí, že s vyšší úrovní vzdělanosti klesá pravděpodobnost nezaměstnanosti a tím i délka evidence uchazeče o zaměstnání vedeného na úřadě práce. Vzdělanost je právě u mladší věkové kategorie uchazečů o zaměstnání rozhodujícím a jediným rozlišujícím faktorem, jelikož mnoho absolventů má jen malé pracovní zkušenosti. Osoby ve vyšším věku by naopak měly dbát o své zdraví. Zdravotní stav se s přirůstajícím věkem zhoršuje a u této skupiny uchazečů je pro délku evidence na úřadě rozhodující.

Na závěr lze říci, že nezaměstnanost je a bude stále aktuálním problémem. Jednou z účinných možností jak vyřešit problém zvyšující se nezaměstnanosti by mohla být transformace sociálního systému. Je důležité, aby došlo ke změně vyplácení sociálních dávek státem. Zejména aby poskytované částky nebyly náhradou mzdy uchazečům evidovaným na úřadě práce. Výše částky sociálních dávek bývá mnohdy tak vysoká, že uchazeči nahradí mzdu a on tak nemá potřebu zapojit se do pracovního procesu.

Seznam hlavních použitých zdrojů

- BERKA, Petr. *Dobývání znalostí z databází*. 1. vyd. Praha: Academia, 2003, 366 s. ISBN 80-200-1062-9.
- BROŽOVÁ, Dagmar. *Společenské souvislosti trhu práce*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003, 140 s. ISBN 80-86429-16-4.
- BUCHTOVÁ, Božena a kol. *Nezaměstnanost: psychologický, ekonomický a sociální problém*. 1. vyd. Praha: Grada, 2002, 236 s. ISBN 80-247-9006-8.
- BUCHTOVÁ, Božena, SNOPEK, Mojmír. *Psychické, zdravotní a sociálně-ekonomické důsledky zdrátý práce*. [online]. Československá psychologie, 2012. 19 s. (PDF) [cit. 2014-11-13]. Dostupné z:
<<http://web.b.ebscohost.com/infodroje.czu.cz/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=8&sid=2ffbc3f-ffa4-422b-8c52-2c37976c3ef6%40sessionmgr198&hid=106>>
- DOSTÁL, Petr. *Pokročilé metody analýz a modelování v podnikatelství a veřejné správě*. 1. vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2008, 340 s. ISBN 978-80-7204-605-8.
- HENDL, Jan. *Přehled statistických metod zpracování dat: analýza a metaanalýza dat*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, 583 s. ISBN 80-717-8820-1.
- LAROSE, Daniel. *Discovering knowledge in data: an introduction to data mining*. Hoboken, N.J.: Wiley-Interscience. 2005. 241 s. ISBN 978-0471-66657-8.
- LAST, Mark, KANDEL, Abraham, BUNKE, Horst. *Data mining in time series databases*. London: World Scientific, 2004, 192 s. ISBN 981-238-290-9.
- NEUBAUER, Jiří, SEDLAČÍK, Marek, KŘÍŽ, Oldřich. *Základy statistiky: Aplikace v technických a ekonomických oborech*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012, 240 s. ISBN 978-80-247-4273-1.
- NĚMEC, Otakar. *Lidské zdroje na trhu práce*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2002, 152 s. ISBN 80-245-0350-6.

- ROKACH, Lior, MAIMON, Oded. *Data mining with decision trees: theory and applications*. World Scientific, 2008, 244 s. ISBN 98-127-7171-9.
- SEGER, Jan, HINDLS, Richard. *Statistické metody v ekonomii*. 1.vyd. Jinonice: H, 1993, 445 s. ISBN 80-857-8726-1.
- SEGER, Jan, HINDLS, Richard. *Statistické metody v tržním hospodářství*. 1. vyd. Praha: Victoria Publishing, 1995, 435 s. ISBN 80-7187-058-7.
- SKALSKÁ, Hana. *Aplikovaná statistika*. 1. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013, 233 s. ISBN 978-80-7435-320-8.
- STEINICHOVÁ, Ladislava a kol. *Zákon o zaměstnanosti: komentář*. 1 vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, 316 s. ISBN 978-80-7357-501-4.
- TOMEŠ, Igor. *Úvod do teorie a metodologie sociální politiky*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010, 440 s. ISBN 978-80-7367-680-3.